

Stadsrevisionen sammanfattar granskningen av verksamhetsåret 2019

Innehåll

Förord av ordförande	3
Uppföljning av kritik från 2018	4
Beslutsfattande i nämnderna	6
Granskning av verksamheterna	8
Kritik riktas mot förskolenämnden	9
Kritik riktas mot fastighetsnämnden	10
Kritik riktas mot den tidigare vd:n för Göteborgs Stads Parkerings AB	12
Kritik riktas mot kommunstyrelsen	14
Kritik riktas mot Västra Hisingens stadsdelsnämnd	15
Kritik riktas mot Grefab	16
Kritik riktas mot trafiknämnden	18
Tillgången till bostäder med särskild service	19
Rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer	20
Upphandling av byggtreprenader	21
Exploateringsekonomi i Göteborgs Stad	22
Inköp och upphandling	24
Efterlevnad av Göteborgs Stads miljöprogram	25
Planering och uppföljning av insatser för barn och unga på hem för vård eller boende	27
Otillåten påverkan	28
Ärendebereidning	30
Systematiskt arbetsmiljöarbete	31
Resor i tjänsten	32
Systemet för styrning, uppföljning och kontroll	33
Stadsrevisionen har även granskat	34
Granskning av räkenskaper och bokslut	36
Intern kontroll i redovisningsrutiner	36
Göteborgs Stads årsredovisning 2019	37
Stadsrevisionen i Göteborgs Stad	42
Förtroendevalda revisorer	42
Revisorernas granskning	43
Rapportering och kommunikation	43
Språkbruk och revisionstermer	43

Förord av ordförande

Stadsrevisionen genomför granskning enligt god revisionssed i kommunal verksamhet. Öppenhet och kommunikation är enligt den goda seden ett grundläggande förhållningssätt för den kommunala revisionen. I våra granskningar lämnar vi förslag på förbättringsområden till kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen, vilket bland annat sker genom en aktiv dialog med berörda verksamheter om våra iakttagelser och rekommendationer.

Under den tid som jag personligen kan överblicka i stadsrevisionen har mycket förändrats. Naturligtvis är huvuduppgiften densamma: att granska och rapportera de iakttagelser vi gjort i kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen, men förhållningssättet är nuförtiden ett annat. På 1980-talet var det i större utsträckning en fråga om att kontrollera och söka felaktigheter, medan vi numera, enligt god kommunal revisionssed, vill verka stödjande och främjande. Det gör vi bland annat genom att lämna rekommendationer och genom den dialog som vi sedan många år upprätthåller med stadens verksamheter.

Naturligtvis får vi för den skull inte blunda för de brister och felaktigheter som vi upptäcker. Snart sagt varje år förekommer på ett och annat håll sådana allvarliga brister, att vi meddelar kritik i form av erinran eller anmärkning mot någon nämnd eller styrelse. Ändå är det mera sällan som bristerna kan anses vara så betydande, att stadsrevisionen avstyrker ansvarsfrihet i vårt förslag för beslut i kommunfullmäktige. Stadsrevisionen har enligt lag rätt att ta del av allt material, som förekommer hos nämnder och bolag. Vi möts sällan av tveksamheter på den punkten.

Den rena redovisningsgranskningen har vi sedan många år upphandlat av externa byråer, medan vi själva ägnar oss åt att granska de sammanställda räkenskaperna och framför allt det som kallas verksamhetsrevision, det vill säga att granska att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ett ekonomiskt perspektiv på ett effektivt sätt samt att den interna kontrollen är tillräcklig.

Denna årsredogörelse ger en översikt över de granskningar som stadsrevisionen har genomfört under 2019. Jag vill bara helt kort nämna, att vi som något av ett tema haft stadsutveckling för ögonen. Vår mycket omfattande granskning av exploateringsekonomin är ett exempel på det.

Vi har lagt märke till en företeelse som inte har varit så vanlig tidigare: nämndledamöter har i många fall valt att inte delta i beslut som fattas. Visst har man laglig rätt att avstå, men från demokratisk synvinkel är det viktigt att nämndernas ledamöter deltar aktivt både i nämndens arbete och i dess beslutsfattande. Ett sådant aktivt deltagande bör enligt stadsrevisionens mening innebära att ledamöter istället för att avstå använder lagens möjlighet till reservation. Våra uppgifter är synnerligen varierande och i många fall komplexa. Då är det tacksamt att vi som förtroendevalda revisorer kan luta oss mot synnerligen kvalificerad personal på revisionskontoret, våra sakkunniga yrkesrevisorer och administratörerna, som jag vill passa på att tacka för ett väl genomfört revisionsår.

Bengt Bivall, ordförande

Uppföljning av kritik från 2018

Lundby stadsdelsnämnd

Stadsrevisionens granskning av Lundby stadsdelsnämnd 2018 visade på allvarliga brister inom delar av socialtjänstens verksamhet. Särskilt stora brister såg vi i arbetet med stöd till personer som utsätts för våld i nära relation. Vår granskning visade också att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa en tillfredställande hantering av skyddade personuppgifter, vi lämnade en rekommendation om detta 2015. Stadsrevisionen bedömde att verksamheten inte hade en tillräcklig intern styrning och kontroll gällande dessa delar samt att den inte fullt ut levde upp till gällande regelverk. Vi bedömde att bristerna innebar en uppenbar risk för negativa och allvarliga konsekvenser för den enskilde. Vi riktade därför kritik i form av en *erinran* till nämnden.

Årets uppföljning visade att nämnden vidtagit flera åtgärder för att omhänderta bristerna inom socialtjänsten. Nämnden har bland annat tillsatt ett så kallat våld i nära-team där samtliga ärenden ska hanteras. Vi bedömer sammantaget att rekommendationen gällande våld i nära relation inte fullt ut är omhändertagen och därför kvarstår. Gällande hanteringen av skyddade personuppgifter bedömer vi att nämnden har säkerställt hanteringen av dessa ärenden och att rekommendationen är omhändertagen. Den kritik vi lämnade 2018 kvarstår därför inte.

Lokalnämnden

Revisorerna riktade 2018 kritik i form av en *anmärkning* till lokalnämnden. Bakgrunden var att nämnden redovisat investeringsrelaterade driftskostnader, ofta benämnda evakueringskostnader, som en investering. Detta stred mot god redovisningssed, vilket också hade kommunicerats till nämnden från stadsledningskontorets sida. Under 2018 beslutade nämnden att från och med 2019 redovisa alla investeringsrelaterade kostnader i enlighet med god sed, det vill säga som driftskostnader. Beslutet revs emellertid upp senare under hösten 2018 och nämnden beslutade att ta upp de aktuella investeringsrelaterade kostnaderna

som driftskostnader först år 2020. Nämnden var inte enig i beslutet och en minoritet av ledamöterna reserverade sig mot beslutet. Nämndens beslut innebar att nämnden medvetet valde att bortse från god redovisningssed och även under 2019 tillämpa en från god sed avvikande redovisningsprincip. Revisorerna riktade mot den bakgrunden en anmärkning mot nämndens ledamöter, med undantag för de ledamöter som reserverat sig mot beslutet.

Nämnden har ändrat sitt beslut och från och med 2019 har nämnden redovisat nytillkommande investeringsrelaterade kostnader som driftskostnader. Revisorerna bedömer därför att nämnden under 2019 redovisat sina investeringsrelaterade driftskostnader enligt god sed. Revisorerna bedömer också att kritiken som lämnades förra året inte kvarstår.

Göteborgs Spårvägar AB

Lekmannarevisorerna riktade 2018 kritik i form av en *anmärkning* till Göteborgs Spårvägar AB. Anmärkningen gavs på grundval av den sammanvägda bilden av styrelsens agerande under året. Lekmannarevisorerna pekade i sin bedömning på bristande aktivitet och engagemang i styrelsen gällande de under året aktualiserade anmälningarna till stadens visselblåsarfunktion och de brister i arbetsmiljöarbetet som konstaterats under en följd av år. Vidare framhöll lekmannarevisorerna att det är styrelsens ansvar att tillse att den interna styrningen och kontrollen av bolagets verksamhet är tillräcklig. Slutsatsen i bedömningen blev att bolagets styrelse uppenbart hade brustit när det gällde att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

Göteborgs Spårvägar har genomgått stora förändringar under verksamhetsåret 2019. Dels är styrelsen till stora delar helt ny, dels har bolaget en ny verkställande direktör. Det kan också nämnas att bolaget numera är delägt av Västra Götalandsregionen tillsammans med Göteborgs Stad. Det innebär att en helt ny ägarstruktur nu gäller och att Göteborgs Spårvägar har upphört att fungera

som moderbolag för de andra kollektivtrafikbolagen i Göteborgs Stad. Årets revision av bolaget har genomförts i samarbete med Revisionen i Västra Götalandsregionen.

Lekmannarevisorerna kan konstatera att ett mer systematiskt arbetsmiljöarbete har inletts under året och att i sammanhanget viktiga rutiner har tydliggjorts eller förstärkts. När det gäller misstänkta oegentligheter har bolaget genomfört

interna utredningar och inletts ett arbete i syfte att klargöra vilka normer och regler som gäller inom bolaget. Lekmannarevisorerna bedömer att detta arbete har förutsättningar att bli framgångsrikt, och att styrelsen har vidtagit åtgärder som inneburit att styrningen och den interna kontrollen har förstärkts. Lekmannarevisorerna bedömer att kritiken som lämnades förra året inte kvarstår.

Foto: Frida Winter

Beslutsfattande i nämnderna

Stadsrevisionen har i samband med den årliga granskningen av stadens nämnder noterat att det blivit vanligare än tidigare att ledamöter väljer att avstå från att delta då nämnden fattar beslut. Avstående innebär då inte att ledamöterna reserverar sig från det fattade beslutet utan att de ställer sig helt utanför beslutsfattandet.

Nämndledamöter har enligt kommunallagen rätt att avstå från att delta i beslut så länge beslutet inte avser myndighetsutövning mot någon enskild. Om en eller flera nämndledamöter systematiskt utnyttjar denna rätt finns det emellertid enligt stadsrevisionen en risk att förtroendet för såväl

enskilda ledamöter som för nämnden i sin helhet påverkas negativt.

Från demokratisk synvinkel är det viktigt att nämndernas ledamöter deltar aktivt både i nämndens arbete och i dess beslutsfattande. Ett sådant aktivt deltagande bör enligt stadsrevisionens mening innebära att ledamöter som inte vill biträda ett nämndbeslut då utnyttjar lagens möjlighet till reservation snarare än att avstå från att delta i beslutet. Motsvarande resonemang har även framförts av Sveriges Kommuner och Regioner i skriften *Ansaret som ledamot i nämnd*.

Foto: Frida Winter

Rapportering

Stadsrevisionen redovisar årligen sina iakttagelser och bedömningar i en revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag redovisas iakttagelserna och bedömningarna i en granskningsrapport och en granskningsredogörelse.

Foto: Lo Birkensson

Granskning av verksamheterna

De kommunala nämnderna och styrelserna i Göteborgs Stad svarar inom sina respektive områden för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat om samt de nationella regelverk som i stor utsträckning styr verksamheterna. Revisorerna ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av verksamheterna ska ge revisorerna underlag för att bedöma om så varit fallet.

Foto: Frida Winter

Kritik riktas mot förskolenämnden för nämndens beslut om att inte följa skollagen

Stadsrevisionen har uppmärksammat att förskolenämnden, i april 2019, fattade ett beslut om att inte följa skollagens bestämmelser när det gäller prövning av rätten till bidrag för pedagogisk omsorg. Nämnden är dock skyldig att följa gällande lagstiftning. Syftet med beslutet var att nämnden ville göra en mer omfattande lämplighetsprövning av huvudmän för pedagogisk omsorg i enlighet med de bestämmelser i skollagen som gäller fristående förskolor.

Nämndens beslut

Ett av förskolenämndens uppdrag är att, utifrån skollagen, besluta om enskilda huvudmän har rätt till bidrag för att bedriva pedagogisk omsorg. Av 25 kapitlet 10–11 § i skollagen framgår under vilka omständigheter sådana bidrag ska beviljas.

Nämnden har också i uppdrag att pröva och godkänna enskilda huvudmän som vill bedriva förskoleverksamhet. Hur den lämplighetsprövningen ska göras är mer omfattande, jämfört med prövningen av rätten till bidrag för huvudmän för pedagogisk omsorg. Lämplighetsprövningen vad gäller förskoleverksamhet regleras i 2 kapitlet 5 § i skollagen.

I april 2019 lämnade socialdemokraterna i förskolenämnden ett yrkande vid nämndens möte. Yrkandet innebar att nämnden skulle göra samma, mer omfattande, prövning av huvudmän som söker bidrag för pedagogisk omsorg som den nämnden gör vid godkännande av huvudmän för fristående förskolor. Av yrkandet framgår att detta förfarande skulle innebära att nämnden aktivt skulle bryta mot skollagen.

Nämnden skulle enligt yrkandet ha detta arbets sätt till dess att frågan om vilken prövning som är möjlig att göra avgjorts i domstol, eller till dess att ny lagstiftning kommer på plats.

En oenig nämnd beslutade att anta yrkandet med fem ja-röster och fyra nej-röster. De fyra ledamöter som röstat nej reserverade sig mot beslutet med hänvisning till ett eget yrkande, då man inte ansåg att nämnden kunde välja att

aktivt bryta mot lagstiftningen. Vidare lämnade förvaltningsdirektören en anteckning i protokollet om att förvaltningen inte aktivt kan bryta mot lagstiftningen.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömer att nämnden väsentligt brustit i sitt ansvar genom att fatta ett beslut om att bryta mot skollagen. En grundläggande princip är att den offentliga makten ska utövas under lagarna. Stadsrevisionen bedömer att nämndens beslut är ett agerande i strid med legalitetsprincipen. Vi menar att detta är allvarligt. Fyra ledamöter i nämnden reserverade sig dock mot beslutet.

Vi menar också att det finns en risk för att nämnden i och med sitt beslut inte tillgodoser den enskilda huvudmannens rättigheter i enlighet med skollagen, när det gäller rätten till bidrag för att bedriva pedagogisk omsorg. Vi bedömer också att ett beslut från nämnden om att aktivt bryta mot lagstiftningen kan utgöra en risk för förtroendet.

Mot bakgrund av ovanstående riktar stadsrevisionen kritik mot förskolenämnden i form av en *anmärkning* för det beslut som fattades i april 2019. De fyra ledamöter som reserverat sig till förmån för eget yrkande undantas från kritiken.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för Göteborgs förskolenämnd 2019

Kritik riktas mot fastighetsnämnden för brister i styrning och kontroll av exploateringsekonomi och markanvisning

Granskningen av fastighetsnämnden har 2019 bland annat omfattat markanvisningsprocessen. Vi har också granskat exploateringsekonomi inom Göteborgs Stad i en fördjupad granskning, som omfattar flera stadsutvecklingsprojekt som löpt under flera år. Fastighetsnämnden har utifrån reglementet ett viktigt ansvar inom kommunen när det gäller exploatering och hantering av kommunal mark. Nämnden har också ansvar för samordningen av kommunens exploateringsinvesteringar och för att beskriva deras långsiktiga ekonomiska konsekvenser.

Brister inom markanvisningsprocessen och exploateringsekonomi

Vår granskning visade att det fanns brister i styrningen och ärendebereidningen gällande markanvisningsprocessen. Nämnden har fattat beslut om en policy och regler för markanvisning. Beslutet om riktlinjer för markanvisning är dock ett principiellt beslut, som ska fattas av kommunfullmäktige. Riktlinjerna för markanvisning bör ses över och utformas i linje med rekommendationer från Sveriges Kommuner och Regioner. Vi såg också att beslutsunderlagen för markanvisningar delvis hade brister, exempelvis kring dokumentation och motiveringar. Det saknades viktig dokumentation för att kunna följa ärendena fullt ut.

Granskningen av exploateringsekonomi visade att det fanns brister i den ekonomiska styrningen och uppföljningen av exploateringsverksamheten. Bristerna bestod i att det saknades tillräcklig styrning mot god ekonomisk hushållning. Det saknades en totalbild av de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av exploateringsprojekten. Det saknades prövningar av den ekonomiska genomförbarheten i projekten. Det fanns också brister i strukturerna för uppföljning och avvikelshantering.

Granskningen visade dock att det pågick ett utvecklingsarbete inom markanvisnings- och exploateringsprocessen och att fastighetskontoret arbetade med att utveckla projektstöd och handläggningsrutiner.

Bedömning

Vår bedömning är att nämnden inte utformat markanvisningsprocessen på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden bör stärka styrningen, genomförandet och uppföljningen av markanvisningsprocessen. Vår bedömning är också att den ekonomiska styrningen och uppföljningen av exploateringsverksamheten inte är ändamålsenlig.

Utifrån de brister vi sett inom viktiga delar av fastighetsnämndens uppdrag, gällande markanvisningsprocessen samt inom exploateringsökonomi, bedömer vi att det finns väsentliga risker. Det är dels risker för förtroendeskador, dels risker för negativ påverkan på den kommunala ekonomin utifrån bristande beskrivningar av långsiktiga ekonomiska konsekvenser i stadens exploateringsprojekt.

Stadsrevisionen bedömer att fastighetsnämnden har brustit i sitt arbete med styrning och kontroll, i förhållande till sitt uppdrag i reglementet, gällande ansvaret för kommunal mark och samordningen av exploateringsinvesteringar.

Mot bakgrund av de brister vår granskning av markanvisning och exploateringsekonomi visat, riktar stadsrevisionen kritik mot fastighetsnämnden i form av en *anmärkning*. Vi lämnar även ett antal rekommendationer till nämnden.

Hänvisning till

Revisionsrapport "Granskning av exploateringsekonomi i Göteborgs Stad" samt revisionsredogörelse för fastighetsnämnden 2019.

Språkbruk och revisionstermer

Stadsrevisionens granskningar kan leda till rekommendationer och kritik. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran och anmärkning. Anmärkning är allvarligast. En anmärkning kan, när det gäller nämnderna, lämnas med eller utan att ansvarsfrihet tillstyrks.

Foto: Frida Winter

Kritik riktas mot den tidigare vd:n för Göteborgs Stads Parkerings AB för stora felaktigheter inom inköp och upphandling

Lekmannarevisorerna har under 2019 bland annat granskat den rapport som KPMG tagit fram, efter att det kommit ett anonymt tips till visselblåsarfunktionen vid stadsledningskontoret. Rapporten visar på felaktigheter vid bolagets upphandlingar av tre konsulter till en kostnad av cirka 13,7 miljoner kronor på fyra år. Lekmannarevisorernas granskning syftade till att kvalitetssäkra väsentliga iakttagelser i rapporten för att självständigt kunna bedöma om bolagets styrelse eller verkställande direktör har agerat på ett sätt som gett upphov till någon form av skada eller så att det föreligger risk för skada.

Ekonomisk skada

KPMG:s bedömning är att det finns ett mönster av att köpa in vissa konsulttjänster utan konkurrensutsättning. Bolaget har valt att kontraktera/avropa/förlänga vissa konsulter direkt. Detta är ett medvetet agerande som inte kan förklaras av okunskap. Eftersom bolaget inte har konkurrensutsatt vissa konsulter, och därför inte gjort sitt bästa för att er- hålla bästa pris, är det sannolikt att bolaget skadats ekonomiskt. Till följd av bristande dokumentation går omfattningen av denna skada inte att uppskatta.

Ytterligare risk för ekonomisk skada föreligger i anslutning till otillåtna direktupphandlingar. Vid en konstaterad sådan riskerar bolaget en upphandlingsskadeavgift samt att leverantörer som anser att de har lidit skada kräver både att avtalet ogiltigförklaras av domstol och skadestånd. Denna risk har minskat sedan Konkurrensverket den 19 mars 2020 beslutade att skriva av ett tillsynsärende riktat mot bolagets direktupphandlingar av konsulttjänster.

Förtroendeskada

De brister som har presenteras i KPMG:s utredning innebär ett systematiskt kringgående av regelverket för upphandling. Förfarandet krockar med två upphandlingsrättsliga principer: likabehandling och transparens. Bolaget har inte behandlat leverantörer objektivt och lika. KPMG menar istället

att bolaget har positivt särbehandlat vissa konsulter.

Genom att inte dokumentera viktiga skeden av upphandlingarna har bolaget inte bara avvikit från lagen om offentlig upphandling och stadens riktlinje för inköp och upphandling utan dessutom mot transparensprincipen. Enligt transparensprincipen ska en upphandlande myndighet agera på ett öppet sätt för att garantera att det inte föreligger någon risk för favorisering eller godtycke från myndighetens sida. Dokumentationen av upphandlingarna är inte så transparent att det går att garantera opartiskhet.

Lekmannarevisorerna bedömer att bolagets inköp av vissa konsulter står i strid med grundläggande upphandlingsrättsliga principer och därför har orsakat förtroendeskada för såväl det offentligt ägda bolaget som för Göteborgs Stad.

Delar av de kostnader för personliga förmåner som den verkställande direktören borde ha stått för själv menar lekmannarevisorerna motsvarar vad Transparency International ser som korruption – ”att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen vinning”. Därför bedömer lekmannarevisorerna denna kombinerade förtroendeskada och ekonomiska skada som särskilt allvarlig.

Bedömning

Lekmannarevisorernas bedömning är att det är verkställande direktören som underlåtit att informera styrelsen om de risker hon har utsatt bolaget för. Därför bedömer lekmannarevisorerna att styrelsen inte har givits möjlighet att agera på de felaktigheter som framkommer i KPMG:s rapport.

Mot bakgrund av det som ovan redovisas är det lekmannarevisorernas bedömning att felaktigheterna är så stora att tidigare verkställande direktören Maria Stenström ges kritik i form av en *anmärkning*.

Hänvisning till

Granskningsredogörelse för Göteborgs Stads Parkerings AB 2019

Foto: Frida Winter

Kritik riktas mot kommunstyrelsen för brister inom stadsutvecklingsområdet

Under 2019 har stadsrevisionen granskat kommunstyrelsens utövande av sin lednings- och samordningsfunktion samt uppsikt utifrån olika perspektiv inom stadsutvecklingsområdet. Vi har granskat arbetet med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service, exploaterings-ekonomin samt kommunstyrelsens ledning och samordning av Älvstaden.

Styrning och uppföljning behövde stärkas

Samtliga granskningar visade att kommunstyrelsen behöver stärka sin helhetsbild över stadsutvecklingen, men även att den kommunövergripande styrningen och uppföljningen behöver vidareutvecklas. Vi har konstaterat att bostadsbristen påverkar stadsdelsnämndernas förutsättningar att utföra sitt uppdrag enligt lagstiftningens intentioner. Under flera år har stadsdelsnämnderna signalerat detta i uppföljningsrapporter, trots det har de alltjämt svårigheter att verkställa beslut om bostäder med särskild service.

Splittrad organisation

I granskningarna framkom att staden har en splittrad organisation och en ansvarsfördelning mellan olika aktörer som inte ger bra förutsättningar för en effektiv och ändamålsenlig styrning av stadsutvecklingsområdet. Nämnder och bolag har lagt mycket tid och resurser på samverkan för att kompensera för organisationens uppbyggnad.

God ekonomisk hushållning?

Stadsutveckling innebär stora ekonomiska åtaganden för staden under lång tid framöver. Mot den bakgrunden är det bekymmersamt att det inte har skett en aktiv styrning av exploateringsverksamheten mot kommunfullmäktiges inriktningar för god ekonomisk hushållning. I Färdplan Älvstaden för 2019 noterade vi dock en positiv utveckling då ett mer långsiktigt perspektiv har tillämpats och en ekonomisk inriktning har beslutats.

Bedömning

Mot bakgrund av genomförda granskningar inom stadsutvecklingsområdet bedömer stadsrevisionen det som sannolikt att stadens resurser inte har använts på ett effektivt sätt.

När det gäller stadsdelsnämndernas uppdrag, att verkställa beslut om bostad med särskild service, menar vi att de är beroende av att utbyggnaden av dessa bostäder ges tillräcklig prioritet samt att berörda nämnder och styrelser i staden fullgör sina respektive ansvar i lokalförsörjningsprocessen.

Vi bedömer vidare att kommunstyrelsen inte har tagit tillräckliga initiativ inom ramen för sitt uppdrag att leda och samordna samt ha uppsikt över stadens nämnder och kommunala bolag. Den komplexa organiseringen inom stadsutvecklingsområdet medför ökade krav på kommunstyrelsen i sin roll att leda och samordna samt att ha uppsikt över stadens nämnder och bolag. Utan tillräcklig kunskap om helheten så försvåras kommunstyrelsens möjlighet att ta initiativ till olika åtgärder samt att ta fram kvalitativa beslutsunderlag inför nödvändiga prioriteringsbeslut.

Av samtliga granskningar framkom att kommunstyrelsen vidtagit olika åtgärder för att förbättra den kommunövergripande styrningen och uppföljningen. Stadsutvecklingens olika processer löper dock över lång tid och det kan därför ta tid att vända utvecklingen även när åtgärder har vidtagits. Mot bakgrund av de brister våra granskningar inom stadsutvecklingsområdet visar riktar stadsrevisionen kritik mot kommunstyrelsen i form av en *erinran*.

Hänvisning till

Granskningsrapporterna "Göteborgs Stads arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service" och "Granskning av exploateringsekonomi i Göteborgs Stad" samt revisionsredogörelse kommunstyrelsen 2019.

Kritik riktas mot Västra Hisingens stadsdelsnämnd för brister i det systematiska brandskyddsarbetet

Göteborgs Stad har beslutat om en riktlinje för det systematiska brandskyddsarbetet som utgår från gällande lagar, förordningar och föreskrifter. I riktlinjen framgår det att de som ansvarar för verksamheterna som bedrivs i stadens lokaler har det yttersta ansvaret för att gällande regelverk följs. Stadsrevisionen granskade Västra Hisingens stadsdelsnämnds systematiska brandskyddsarbete första gången 2016. I granskningen identifierades brister och rekommendationer lämnades till nämnden. Stadsrevisionen har därefter årligen följt upp rekommendationerna för att se om nämnden vidtagit åtgärder för att avhjälpa bristerna. De rekommendationer som kvarstod inför 2019 tog fasta på brister avseende riskanalyser, egenkontroller och övningar.

Riskanalyser saknades

Årets granskning visade att nämnden genomfört en uppföljning av det systematiska brandskyddsarbetet. Uppföljningen visade att många verksamheter helt saknade riskanalyser. Bland de verksamheter som saknade aktuella riskanalyser återfanns bland annat gruppboenden, korttidsboenden och stadsdelskontoret. Trots detta hade nämnden inte vidtagit adekvata åtgärder för att se till att alla verksamheter upprättade riskanalyser.

Egenkontroller har inte genomförts

Vi såg också i vår granskning att nämndens uppföljning visade på att egenkontroller inte genomfördes i tillräcklig omfattning i flera av stadsdelens verksamheter. Även här fanns både grupp- och korttidsboenden med bland de som inte hade genomfört egenkontroller. Vi kunde inte heller se att några särskilda insatser hade gjorts i verksamheten under året för att se till att verksamheterna genomför egenkontroller.

Kunskap om brandövningar saknades

Brandövningar ska genomföras kontinuerligt efter en fastställd plan. Vi har i vår tidigare granskning påvisat brister i bland annat innehåll, omfattning

och systematik gällande brandövningar. Inom ramen för årets granskning framkom att nämnden saknade kunskap kring i vilken omfattning övningar genomförts under året. Nämnden hade inte heller genomfört några insatser i syfte att se till att alla verksamheter genomför övningsinsatser i tillräcklig omfattning.

Bedömning

Årets granskning visar att nämnden inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att omhänderta de brister gällande riskanalyser, egenkontroller och övningar som de tidigare lämnade rekommendationerna tar fasta på. Västra Hisingens stadsdelsnämnd bedriver en rad olika verksamheter som sinsemellan varierar stort vad gäller risker och konsekvenser vid en brand. Den yttersta konsekvensen av ett icke fungerande brandskyddsarbete är att människor kommer till skada eller i värsta fall omkommer.

Nämnden är skyldig att se till att det systematiska brandskyddsarbetet fungerar och lever upp till kraven i lagstiftningen och kommunfullmäktiges riktlinjer. Vi har sedan 2016 påtalat att Västra Hisingens stadsdelsnämnd inte följer stadens regelverk och den nationella lagstiftningen på området. Stadsrevisionen gör sammantaget bedömningen att nämnden inte har tagit sitt ansvar på ett tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen vad gäller det systematiska brandskyddsarbetet inte är tillräcklig. Stadsrevisionen bedömer vidare att nämnden behöver ta ett helhetsgrepp på sitt systematiska brandskyddsarbete för att säkerställa att detta bedrivs i enlighet med gällande regelverk.

Mot bakgrund av ovanstående lämnar stadsrevisionen en rekommendation till nämnden. Dessutom riktar stadsrevisionen kritik mot Västra Hisingens stadsdelsnämnd i form av en *erinran*.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för stadsdelsnämnden
Västra Hisingen 2019

Kritik riktas mot Grefab för brister i intern styrning och kontroll

Granskningen 2019 av Grefab, Göteborgs-regionens Fritidshamnar AB, omfattade avgiftshandling och synpunktshandling. Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer inom områdena intern styrning och kontroll samt investeringsplanering har också genomförts.

Sammantaget visade lekmannarevisorernas granskning att det fanns brister i flera delar av verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll av bolaget under året.

Tydliga beslutsunderlag saknades

Vår granskning av styrelsens arbete med avgifter visade att det saknades tillfredsställande beslutsunderlag inför det årliga beslutet om avgifterna i bolaget. En årlig uppräknings av avgifterna skedde som beräknades täcka det ökade arrendet. Vi noterade att bolaget saknade styrande principer och bakomliggande kalkyler för hur avgifterna ska sättas. Det borde också finnas uppföljningar och kontroller kopplade till avgiftshandling.

Vår granskning av synpunktshandling visade att bolaget inte sett till att det fanns en ändamålsenlig synpunktshandling, utifrån de krav som ställs i riktlinjerna för intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vår granskning visade också på bristande följsamhet gentemot styrelsens arbetsordning när det gällde beslut om organisationen i bolaget. Tillfredsställande beslutsunderlag och tydlighet kring organiseringen av bolaget saknades.

Tidigare rekommendationer inom intern styrning och kontroll och investeringsplanering kvarstod. Vår uppföljande granskning visade att bolaget fortfarande brast i följsamhet gentemot Göteborgs Stads riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll och Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Det fanns också ett kvarstående arbete för bolaget att arbeta med investeringsplaneringen för verksamheten.

Bedömning

Vår bedömning är att det är av stor vikt att det finns

tillfredsställande underlag för viktiga beslut inom bolaget.

- Ägardirektivet ställer krav på att bolaget ska vara inriktat på anläggningar med förutsättningar att åstadkomma kostnadseffektiva lösningar. Genomarbetade beslutsunderlag behöver finnas inför den långsiktiga investerings- och underhållsplaneringen inom bolaget.
- Bolaget behöver utveckla beslutsunderlagen för avgifter och finansiering.
- Styrelsen behöver fatta ett tydligt beslut om organiseringen av bolaget. Organiseringen behöver vara heltäckande för de uppgifter bolaget har att utföra, med utgångspunkt i en god intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vid avstämningen av granskningsredogörelsen i slutet av 2019 lämnade bolaget kompletterande information. Styrelsen beslutade också att genomföra ett extra styrelsemöte i slutet av december, där en ny internkontrollplan och en samlad riskbild beslutades. Styrelsen beslutade också att anta ett förtydligande av tidigare beslut angående organisationsförändring.

Vi bedömer att det är positivt att åtgärder nu vidtas för att skapa följsamhet mot gällande riktlinjer, exempelvis genom förnyade beslut kring internkontrollarbetet. Lekmannarevisorerna bedömer dock att det framkommit brister i flera delar av den verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll inom bolaget under året.

Lekmannarevisorerna lämnar utifrån genomförd granskning kritik till bolagets styrelse och verkställande direktör i form av en *erinran*. Rekommendationer lämnas också till bolaget inom områdena intern styrning och kontroll, investeringsplanering, avgifter, synpunktshandling och följsamhet gentemot arbetsordningen gällande organisationsbeslut.

Hänvisning till

Granskningsredogörelse för Grefab 2019

Foto: La Birgersson

Kritik riktas mot trafiknämnden för bristande följsamhet mot lagen om offentlig upphandling samt för otillräcklig styrning, uppföljning och kontroll

Stadsrevisionens granskning av trafiknämnden 2019 har bland annat omfattat nämndens styrning och kontroll av trafiksäkerhet, rekrytering av chefer och nämndens förebyggande arbete mot oegentligheter. Vi har uppmärksammat brister inom samtliga områden samt att nämnden har brutit mot lagen om offentlig upphandling.

Felaktiga avrop från ramavtal

Det har under året uppmärksammat att trafiknämnden har frångått rangordningen vid avrop på ramavtal avseende projektledartjänster. Förfarandet har medfört en förlikning om skadestånd till den drabbade leverantören. Stadsrevisionen bedömer att nämnden har brutit mot lagen om offentlig upphandling. Vi anser även att förfarandet har förorsakat en ekonomisk skada för staden och att det kan finnas risk för att staden drabbas av ytterligare ekonomisk skada. De brister som har uppmärksammat har lett till förtroendeskada för såväl nämnden som för staden.

Styrningen av trafiksäkerhetsarbetet behövde stärkas

Vår granskning av nämndens styrning och kontroll av trafiksäkerhet visade att trafiksäkerhetsarbetet inte tar utgångspunkt i den målstyrning och systematik som nämndens trafiksäkerhetsprogram föreskriver. Granskningen visade också att uppföljningen av trafiksäkerhetsarbetet, samt trafiksäkerhetsåtgärderna och deras effekt, behöver förbättras. Därutöver bedömer vi att nämndens analys av resultat och måluppfyllelse behöver utvecklas. Vi fann även att det i nämndens årsrapport för 2019 inte skett någon uppföljning av trafiksäkerhetsmålen på helårsbasis.

Rekryteringen av chefer hade brister

Vår granskning av chefsrekrytering visade att nämnden brast i följsamhet både mot processen och mot egna rutiner. Vissa moment i rekryteringspro-

cessen har inte genomförts, eller inte genomförts i enlighet med stadens process. Dokumentation har inte upprättats eller är ofullständig. Därutöver har såväl dåvarande trafikdirektör som avdelningschefer, i sina roller som rekryterande och beslutsfattande chefer, agerat referenter till de chefer som har anställts. Vidare fann vi att nämnden inte följde sin delegationsordning, då flera rekryteringsbeslut inte hade anmälts till nämnden.

Otillräcklig riskhantering

Vår granskning av nämndens förebyggande arbete mot oegentligheter visade att risken för oegentligheter inte uppmärksammades i nämndens riskbedömningar. Vi fann inte att risken för oegentligheter ingick i nämndens samlade riskbild. Det saknades därmed en samlad bild av vilka risker som finns och inom vilka områden de finns. Därför saknades även förutsättningar för att kunna bedöma om de åtgärder som genomförs inom verksamheten är tillräckliga för att hantera riskerna, eller om nya åtgärder krävs. Vidare saknade nämnden kontroller i syfte att förebygga jäv och potentiellt förtroendeskadliga närståendetransaktioner/relationer samt rutiner som syftar till att praktiskt hantera sådana situationer när de uppstår.

Bedömning

Mot bakgrund av det som redovisas ovan, och beaktat att nämnden inte har hörsammat ett antal rekommendationer som har lämnats tidigare år, är det stadsrevisionens samlade bedömning att bristerna är så omfattande att nämnden ges kritik i form av en *erinran*.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för trafiknämnden 2019

Göteborgs Stads arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service

Ett av målen med lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade är att den enskilde ska få möjlighet att leva som andra. Det innebär bland annat att ha möjlighet att bo som andra. Många personer med omfattande funktionshinder tillbringar en stor del av sin dag i det egna hemmet. Därför är bostaden många gånger ännu mer betydelsefull för personer med funktionshinder än den är för icke funktionshindrade personer. Sedan många år tillbaka råder det brist på bostäder med särskild service inom Göteborgs Stad. Kommunfullmäktige har under ett flertal år haft som målsättning att bygga i kapp behoven av boenden.

Granskningen syftade till att bedöma om nämnder och styrelser bedriver ett ändamålsenligt arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service.

Granskningen omfattade kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Framtiden Byggutveckling AB, lokalnämnden och stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda.

Nämnder och styrelser arbetade i enlighet med fastställd ansvarsfördelning

Flera nämnder och styrelser inom staden har delansvar i arbetet med att ordna bostäder med särskild service. Vi bedömde att granskade nämnder och styrelser arbetade i enlighet med den fastställda ansvarsfördelningen. Arbetet skedde dock med olika ambitionsnivåer och prioriterades olika högt. Vi bedömde även att det var oklart hur prioriteringar skulle göras utifrån ett hela-staden-perspektiv.

Kommunstyrelsen behövde utveckla sin styrning och uppföljning

Granskningen visade att kommunfullmäktiges målsättning, att bygga i kapp behovet av bostäder, inte hade uppnåtts. Vidare framkom det i granskningen att det saknades en sammanhållen styrning och uppföljning av nämndernas och styrelsernas

arbete ur ett kommunövergripande perspektiv. Vi menade att frånvaron av en sammanhållen styrning och uppföljning skapade otydligheter vilka i sin tur riskerade att bidra till en ineffektiv process.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedömde vi att de granskade nämnderna och styrelserna inte bedriver ett ändamålsenligt arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service. Vi menade att det krävs en mer sammanhållen styrning och uppföljning av kommunstyrelsen samt tydliga prioriteringar på kommunövergripande nivå för att stadens arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service ska ge tillräcklig effekt.

Hänvisning till

Revisionsrapporten "Göteborgs Stads arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service" samt revisions- och granskningsredogörelser för berörda nämnder och bolag 2019

Rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer

Stadsrevisionen har granskat rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer inom stadsdelsnämnderna Angered och Askim-Frölunda-Högsbo, fastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Higab AB och lokalnämnden. Även kommunstyrelsen omfattades av granskningen. Granskningen syftade till att bedöma om nämnder och styrelser hanterade rekryteringar av förvaltnings- och bolagschefer på ett ändamålsenligt sätt.

Roller och ansvar behövde stärkas

Granskningen visade att det fanns en etablerad process för rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer. Flera parter involverades vid rekrytering: kommunstyrelsen, berörd nämnd eller styrelse, nämnden för intraservice genom Centrum för ledarutveckling och extern konsult. Kommunstyrelsen hade en stödjande och vägledande roll i processen. Däremot var ansvars- och rollfördelning inte fullt ut tydliggjord mellan parterna.

Rekryteringsprocessen behövde bli mer transparent

Granskningen visade att underlag för rekryteringsbeslut utgjordes av kravprofilen samt CV och ansökningsbrev från den anställde. Granskningen visade även att centrala moment i processen genomfördes muntligt. Vi noterade också att resultaten från de olika momenten förmedlades muntligt mellan parterna i processen.

Allmänhetens möjlighet till insyn i rekryteringsprocessen behövde stärkas

Vi noterade att rekryteringshandlingarna var utspridda mellan parterna involverade i processen och att ansvariga nämnder och styrelser endast förfogade över ett fåtal av handlingarna. Vi konstaterade att det inte gick att få ut alla handlingar som fanns hos stadsledningskontoret och extern konsult.

De granskade presidierna upplevde att rekryteringsprocessen hade blivit mindre transparent. Presidierna uppgav att en helt öppen process medförde färre bra sökanden samt att det minskade möjligheterna att skydda integriteten hos de

sökande. Vi noterade att stadens process inte gav uttryck för hur rekryterande presidier ska förhålla sig till offentlighetsprincipen vid rekrytering.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning var att nämnder och styrelser till viss del hanterade rekryteringar av förvaltnings- och bolagschefer på ett ändamålsenligt sätt.

Stadsrevisionen bedömde att rollerna behövde tydliggöras och ansvaret preciseras för de olika momenten i processen. Vi bedömde även att det inte fullt ut var tydliggjort vad som ingick i kommunstyrelsens ansvar som stödfunktion.

Vi uppfattade att skälen till en i huvudsak muntlig process var att värna om de sökandes integritet. Vi bedömde att avsaknaden av dokumentation medförde att det inte gick att, i efterhand, fullt ut spåra och värdera på vilka sakliga grunder rekrytering har skett.

Vi bedömde att allmänhetens möjligheter till insyn försvårades när handlingar förvarades på flera platser och när det inte hade klarlagts vad som utgör allmänna handlingar.

Stadsrevisionen bedömde avslutningsvis att det fanns risk för att stadens strävan mot att skydda de sökandes integritet inte fullt ut var förenlig med offentlighetsprincipen. Vår slutsats var därför att kommunstyrelsen kunde utveckla processen för att skapa en bättre balans mellan att skydda de sökandes integritet och de legala kraven på såväl insyn som saklighet och opartiskhet. En rekommendation lämnades till kommunstyrelsen.

Hänvisning till

Revisionsrapporten ”Granskning av rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer i Göteborgs Stad” samt revisions- och granskningsredogörelser för berörda nämnder och bolag 2019

Upphandling av byggtreprenader

Lekmannarevisorerna för Bostads AB Poseidon, Familjebostäder i Göteborg AB, Framtiden Byggutveckling AB, Göteborgs stads bostadsaktiebolag och Higab AB har granskat om bolagen har ändamålsenliga rutiner för upphandling av byggtreprenader.

Granskningen uppmärksammade bolagens rutiner för upphandling av byggtreprenader, bolagens rutiner för att hantera ändrings- och tillägsarbeten – även kallade ÄTA-arbeten – och bolagens arbete för att främja konkurrens och affärsmässighet. Alltför omfattande ändrings- och tillägsarbeten i en entreprenad riskerar leda till en otillåten direktupphandling. Att säkerställa en god kostnadskontroll över denna typ av arbeten är således viktigt ur ett upphandlingsperspektiv. Mot bakgrund av att upphandlingslagstiftningen bland annat syftar till ett effektivt användande av offentliga medel är också bolagens arbete för att främja konkurrens och affärsmässighet en viktig del i deras upphandlingsverksamhet.

Upphandlingarna kunde dokumenteras bättre

Granskningen visade att bolagen hade använt rimliga kvalificeringskrav och utvärderingskriterier i de upphandlingar som vi granskade. Däremot noterade vi att bolagens dokumentation av hur kvalificeringskrav har kontrollerats och av hur utvärdering av kvalitet har skett kan förbättras.

Upphandlingarna från Familjebostäder och Higab uppvisade störst brister i detta avseende, bland annat saknades dokumentation som beskrev hur bolagen hade utvärderat kvalitet i upphandlingarna.

Kostnadskontrollen över ÄTA-arbeten kunde stärkas

Vi noterade att bolagen i huvudsak inte gjorde egna sammanställningar av ÄTA-arbeten, utan använde sig av entreprenörernas listor över den här typen av arbeten. Granskningen visade också att bolagen inte utrett vad som orsakat ÄTA-arbeten samt att kostnaderna för ÄTA-arbeten följts upp

mot den totala projektbudgeten, snarare än mot upphandlingarnas kontraktsvärden. I Higabs fall förekom det att anlidade entreprenörer påbörjat ÄTA-arbeten innan de godkännts av bolaget.

Bolagen arbetade för att främja konkurrens och affärsmässighet

Vi såg positivt på att bolagen arbetade på olika sätt för att främja konkurrens och affärsmässighet; bland annat informerade de om kommande upphandlingsbehov för att på så vis öka konkurrensen och bredda leverantörsbasen. Granskningen visade att bolagen i Framtidenkoncernen, genom koncernens inköpsråd, hade för avsikt att utreda vilka upphandlings- och entreprenadformer som är mest fördelaktiga ur ekonomiskt perspektiv. Granskningen visade också att Higab hade utrett vad som ökat kostnaderna i ett antal av bolagets större investeringsprojekt och föreslagit åtgärder för att framgent minska kostnaderna.

Bedömning

Lekmannarevisorerna bedömde att bolagen hade fungerande upphandlingsrutiner men att det fanns förbättringsmöjligheter. Vi ansåg att bolagen överlag, och Familjebostäder och Higab i synnerhet, behövde stärka dokumentationen vid upphandlingar. För att förbättra kostnadskontrollen över ÄTA-arbeten menade lekmannarevisorerna att bolagen behöver följa upp dessa kostnader mot avtalsbeloppen samt utreda vad som orsakar dem. Mot bakgrund av att alltför omfattande ÄTA-arbeten i projekt kan leda till otillåtna direktupphandlingar ansåg lekmannarevisorerna att samtliga bolag bör följa upp kostnaderna för dessa arbeten i förhållande till kontraktsvärdena.

Lekmannarevisorerna riktade en rekommendation till Familjebostäder och två till Higab.

Hänvisning till

Revisionsrapporten "Granskning av upphandling av byggtreprenader" samt granskningsredogörelser för berörda bolag 2019

Exploateringsekonomi i Göteborgs Stad

Stadsrevisionen har granskat styrningen och uppföljningen av Göteborgs Stads exploaterings-ekonomi samt tillämpningen av fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Exploateringsverksamhet omfattar anskaffande, bearbetning och iordningställande av mark för byggnation av exempelvis bostäder, affärer, kontor och industrier. Den omfattar också byggande av kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, va- och elanläggningar.

Syftet med granskningen var att bedöma om stadens nämnder och styrelser har säkerställt en tillfredställande ekonomisk styrning av exploateringsverksamheten och om styrningen sker i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Granskningen har omfattat fastighetsnämnden, kommunstyrelsen och Älvstranden Utveckling AB och till del även byggnadsnämnden, kretslopp och vattennämnden, park- och naturnämnden samt trafiknämnden.

Organisationen och riktlinjer för exploateringsverksamheten gav inte förutsättningar för en ändamålsenlig styrning

En organisation där ansvarsområden är tydligt definierade utgör en grundläggande förutsättning för en ändamålsenlig styrning. Av granskningen framgick att stadens organisation och ansvarsfördelning för exploateringsverksamheten inte gav förutsättningar för en ändamålsenlig styrning. Stadsrevisionen noterade att nämnder och bolag har fått lägga ned mycket tid och resurser för att kompensera för organisationens uppbyggnad.

Granskningen visade att det överlag fanns ett behov av att kommunstyrelsen och fastighetsnämnden genomför en översyn av riktlinjerna på området. Fastighetsnämnden har upprättat och fastställt en markanvisningspolicy och riktlinjer för exploateringsavtal. Av granskningen framgick att riktlinjerna inte helt uppfyllde lagstiftningens krav. Riktlinjerna har inte fastställts av kommunfullmäktige.

Det saknades en fullständig bild av den samlade exploateringsverksamheten i staden

Den samordnande funktionen av exploateringsverksamheten har ålagts fastighetsnämnden, men viss exploateringsverksamhet utförs i bolagsform och styrs av andra principer och lagstiftning än stadens nämndorganisation. Kommunstyrelsen har enligt sitt reglemente ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och för Göteborgssamhällets utveckling. Granskningen visade att det saknades en helhetsbild av stadens planerade investeringar där både nämnder och bolag ingår och som också omfattar ett längre tidsperspektiv.

Ekonomiska underlag inför beslut om exploateringar var inte fullständiga, och prövning avseende ekonomisk genomförbarhet hade inte genomförts

Stadsrevisionen noterade att detaljplaner startats utan att det skett en systematisk prövning av projektens ekonomiska genomförbarhet. Tidigare har de ekonomiska förutsättningarna och konsekvenserna av projekt beaktats först vid antagandet av detaljplanerna. I samband med att nya anvisningar för betydande investeringar upprättades hade denna process dock förändrats för stora investeringsprojekt.

Fastighetsnämnden ansvarar för exploateringsverksamheten och för att beskriva de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av exploateringar. Av granskningen framgick att redogörelserna för de ekonomiska konsekvenserna i genomförandebeskrivningarna till detaljplaner i regel hade mycket begränsad information. I vissa fall hade inte de ekonomiska konsekvenserna redovisats eller varit tillräckligt utredda för hela projektet vid beslut om detaljplan. Detaljplaner hade dock antagits ändå.

Former för avvikelshantering saknades och uppföljningarna behövde förbättras

Av stickprovsgranskningen och av uppföljningen av projekt framgick att det var svårt att få en tydlig och sammanhängande bild över projektens ekonomi från start till avslut. Det saknades tydliga budgetbeslut att följa upp projekten mot. Redovisningar har skett på en mycket aggregerad nivå och avvikelser har inte hanterats i enlighet med stadens regler. Sammantaget har detta påverkat transparensen och informationen till berörda beslutsfattare.

Enligt en av stadens finansiella inriktningar ska hög egenfinansieringsgrad eftersträvas. I genomförandebeskrivningarna i de stickprov som har granskats beräknades projekten i regel egenfinansieras. I samtliga stickprov hade projekten dock medfört högre kostnader och en lägre grad av egenfinansiering än vad som har beräknats initialt.

Ingen aktiv styrning mot inriktningarna för god ekonomisk hushållning

Enligt stadens riktlinjer ska nämnder och bolag följa stadens inriktningar för god ekonomisk hushållning. Granskningen visade att det saknades tydliga finansiella mål och verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det saknades även en överensstämmelse mellan inriktningar och mål på olika nivåer i staden, vilket är nödvändig för en ändamålsenlig styrning mot god ekonomisk hushållning.

I stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning har begreppet hög egenfinansieringsgrad inte konkretiserats. I fullmäktiges budgethandlingen går heller inte att utläsa vad målsättningen är för det innevarande året. Hur staden säkerställer att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga framgår inte.

Staden ska enligt riktlinjerna bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning. Vad denna inriktning innebär har inte konkretiserats ytterligare i budgeten för 2018 eller i andra styrande dokument.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedömde stadsrevisionen att det fanns brister i den ekonomiska styrningen och uppföljningen av exploateringsverksamheten och att Göteborgs Stads ekonomiska styrning och uppföljning av exploateringsverksamheten inte var ändamålsenlig. Organisationen, ansvarsfördelningen och riktlinjerna för exploateringsverksamheten bedömdes inte ge förutsättningar för en ändamålsenlig styrning. Stadsrevisionen bedömde att uppföljningen och avvikelshantering av exploateringsprojekt inte har varit tillräcklig och att det saknades en fullständig bild av stadens totala investerings- och exploateringsverksamhet som även omfattar ett längre perspektiv. Stadsrevisionen bedömde vidare att det inte har skett en aktiv styrning av exploateringsverksamheten mot inriktningarna för god ekonomisk hushållning. Stadsrevisionen bedömde avslutningsvis att åtgärder har vidtagits för att utveckla processerna och att detta utvecklingsarbete bör fortsätta.

Hänvisning till

Revisionsrapporten "Granskning av upphandling av byggentreprenader" samt revisions- och granskningsredogörelser för berörda nämnder och bolag 2019

Inköp och upphandling

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna har granskat inköp och upphandling. Följande nämnder och bolag ingick i granskningen: Göteborg Energi AB, Göteborgs Spårvägar AB, GS Buss AB, park- och naturnämnden, Renova AB, valnämnden och Älvstranden Utveckling AB.

Granskningen syftade till att bedöma om nämnderna och bolagen följde lagen om offentlig upphandling, lagen om upphandling i försörjningssektorerna samt stadens riktlinje för inköp och upphandling. Granskningen uppmärksammade bland annat om upphandlingar dokumenterats på ett korrekt sätt, om det förekommit otillåtna direktupphandlingar, om nämnderna och bolagen har ändamålsenliga kontroller för att säkerställa följsamhet mot ramavtal, om de har ändamålsenliga inköpsorganisationer och om beställarna har erforderlig kompetens.

Rutinerna för direktupphandlingar behövde stärkas

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna noterade att nämnderna och bolagen i varierande utsträckning har säkerställt en tillräcklig intern kontroll inom upphandlingsområdet. De avvikelser vi uppmärksammade är av delvis olika karaktär. Vi noterade att rutinerna kring direktupphandlingar behövde stärkas på park- och naturnämnden, valnämnden, Göteborg Energi, GS Buss, Renova och Älvstranden Utveckling. Exempelvis hade inte valnämnden, Göteborg Energi, GS Buss och Älvstranden Utveckling dokumenterat sina direktupphandlingar på ett tillräckligt sätt. På Göteborg Energi noterade vi att det förekommit direktupphandlingar som överstigit tröskelvärdena – de högsta tillåtna beloppen – i lagstiftningen.

Följsamhet mot ramavtal varierade

Verksamheternas följsamhet mot ramavtal var i flera fall relativt god. Göteborgs Spårvägar, GS Buss och valnämnden kunde emellertid stärka sin följsamhet mot ramavtal.

Inköpsorganisationerna behövde ses över

För att säkerställa att gällande lagar och regler följs är det viktigt att nämnderna och bolagen har väl utformade inköps- och upphandlingsorganisationer. På park- och naturnämnden och Älvstranden Utveckling noterade vi att inköpsorganisationerna, liksom antalet inköpsberättigade, borde ses över. Göteborgs Spårvägar borde kartlägga utbildningsbehoven hos bolagets medarbetare som genomför inköp och upphandlingar.

Bedömning

Mot bakgrund av gjorda iakttagelser gör stadsrevisionen och lekmannarevisorerna den samlade bedömningen att samtliga granskade nämnder och bolag, i olika utsträckning, behöver förbättra sin följsamhet mot upphandlingslagstiftningen, stadens regelverk och egna regelverk.

Samtliga granskade nämnder och bolag får rekommendationer.

Hänvisning till

Gransknings- revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnder 2019

Efterlevnad av Göteborgs Stads miljöprogram

Stadsrevisionen och lekmanarevisorerna har granskat följsamheten gentemot Göteborgs Stads miljöprogram med tillhörande handlingsplaner i Försäkrings AB Göta Lejon, Göteborgs Hamn AB, Göteborgs Stads Leasing AB, fastighetsnämnden, inköp och upphandlingsnämnden, lokalnämnden samt park- och naturnämnden.

Granskningen syftade till att bedöma verksamheternas följsamhet gentemot miljöprogrammet och dess handlingsplaner. Granskningen syftade också till att bedöma om nämnderna och bolagen säkerställt en tillräcklig intern kontroll inom området.

Överlag god följsamhet gentemot miljöprogrammet

I miljöprogrammets handlingsplaner framgår generella åtgärder som samtliga nämnder och bolag är ansvariga för att genomföra. Dessa generella åtgärder rör i huvudsak organisation av uppdrag och hantering av avfall. Till exempel ska verksamheterna införa miljöledningssystem, utse miljöansvariga, miljöutbilda personal, minska mängden avfall samt sortera förpackningar och matavfall. Utöver nämnda generella åtgärder anger fullmäktige även verksamhetsspecifika åtgärder för merparten av stadens nämnder och bolag. Exempel på sådana specifika åtgärder är att Göteborgs Stads Leasing ska införa en fossilfri kommunal maskinpark och att inköp och upphandlingsnämnden ska upphandla el från förnybara energikällor.

Stadsrevisionen och lekmanarevisorerna konstaterade att Göta Lejon, Göteborgs Hamn, Göteborgs Stads Leasing, inköp och upphandlingsnämnden samt lokalnämnden uppvisade en tillfredsställande följsamhet gentemot fullmäktiges miljöprogram och åtgärdsuppdrag i miljöplanerna.

Men när det gäller fastighetsnämnden noterade vi att ett miljöledningssystem och en aktiv miljösamordning saknades liksom resultatmätt för måluppfyllelse.

Granskningen visade också att park- och naturnämnden bland annat behövde vidta åtgärder för att utveckla resultatmätt för måluppfyllelse.

Åtgärder hanterades inom budget och planeringsprocessen

I fullmäktiges beslut om miljöprogrammet anges att hanteringen av åtgärder ska ske i respektive nämnds/styrelses ordinarie budget- och planeringsprocess. Stadsrevisionen noterade ett förbättringsarbete för såväl fastighetsnämnden som park- och naturnämnden vad gäller att bättre integrera åtgärderna i budget- och planeringsprocessen. I övriga granskade verksamheter bedömdes följsamheten vara tillfredsställande.

Klimatavtryck följdes upp

Inom ramen för stadens miljöarbete beslutade fullmäktige i samband med budgeten för 2019 att stadens verksamheter ska mäta och följa upp sina klimatavtryck med målet att de ska minska.

Stadsrevisionen och lekmanarevisorerna iakttog i granskningarna att bolagen och nämnderna följt fullmäktiges budgetuppdrag, med undantag för park- och naturnämnden som bedömdes sakna en samlad bild av nämndens klimatavtryck.

Bedömning

Stadsrevisionen och lekmanarevisorerna bedömer att Göta Lejon, Göteborgs Hamn, Göteborgs Stads Leasing, inköp och upphandlingsnämnden och lokalnämnden i allt väsentligt följer fullmäktiges miljöprogram och handlingsplaner samt budget.

Stadsrevisionen lämnar dock två rekommendationer, vardera, till fastighetsnämnden och park- och naturnämnden. Orsakerna är bristande följsamhet mot miljöprogrammet och handlingsplanerna samt i park- och naturnämndens fall även bristande följsamhet gentemot fullmäktiges budget.

Hänvisning till

Revisions- och granskningsredogörelser för granskade nämnder och bolag 2019

Foto: Frida Winter

Planering och uppföljning av insatser för barn och unga på hem för vård eller boende

När barn placeras på hem för vård eller boende (HVB) har nämnden ett särskilt ansvar att tillgodose deras behov av en trygg miljö, god vård, daglig omsorg och stöd för att utvecklas åt ett gynnsamt håll. Det krävs ett nära samarbete mellan socialtjänsten och boendet för att uppnå ett gott resultat. Nämnden ska därför noga planera och följa vården och det regleras i socialtjänstlagen hur denna uppföljning ska ske. Om detta inte sker finns risk för att barnet inte får det stöd som det behöver och har rätt till.

Granskningen omfattade stadsdelsnämnderna Askim-Frölunda-Högsbo, Lundby, Majorna-Linné, Norra Hisingen, Västra Göteborg, Västra Hisingen och Östra Göteborg.

Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna har en tillräcklig intern kontroll som säkerställer att planering, uppföljning och egenkontroller av insatser för barn och unga i hem för vård eller boende följer lagstiftning och gällande föreskrifter.

Vård- och genomförandeplaner saknades

Enligt gällande lagstiftning ska det finnas både en vårdplan och en genomförandeplan när barn vårdas på HVB. Vårdplanen ska beskriva barnets behov och målen med vården. Vårdplanen ska upprättas innan nämnden fattar beslut om vården. Genomförandeplanen, som upprättas i samband med att barnet placeras, ska konkretisera innehållet i vårdplanen och beskriva hur insatserna ska genomföras.

Vi har i vår granskning sett att det i nämnderna saknades vårdplaner för några placeringar och genomförandeplaner var inte heller upprättade för vissa placeringar.

Lagstiftningen ställer krav på innehållet i de upprättade genomförandeplanerna. Även i detta avseende noterade vi vissa brister, som till exempel när och hur planen ska följas upp och hur barnet ska ha kontakt med socialtjänsten.

Uppföljningen brast

Uppföljningen ska, med utgångspunkt i de vård- och genomförandeplaner som upprättas, säkerställa att vården är rättssäker, trygg och utgår från barnets behov. Socialsekreteraren ska regelbundet besöka barnet på boendet och i samband med det också ha, eller erbjuda, enskilda samtal med barnet.

Granskningen visade att alla barn i de placeringar vi granskat hade fått regelbundna besök av socialsekreterare. Däremot framgick det inte alltid av dokumentationen om enskilda samtal hade hållits med barnen.

Överväganden och omprövningar hade inte alltid skett inom sex månader

Som en del i uppföljningen är nämnden är skyldig att minst var sjätte månad överväga eller ompröva om vården fortfarande behövs. I samtliga granskade nämnder, utom två, hade övervägande eller omprövningar skett i rätt tid.

Nämndernas egenkontroller brast

För att säkra verksamhetens kvalitet ska nämnder som bedriver socialtjänst genomföra egenkontroller. Granskningen visade att några nämnder saknade rutiner för hur egenkontroller ska genomföras. Vi noterade också att någon nämnd hade rutiner men att nämnden inte hade genomfört kontrollerna under året.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning är att nämnderna till stora delar följer gällande regelverk, vad gäller planering och uppföljning samt egenkontroll av barn och unga på HVB. Men det finns också vissa brister. För att nämnderna ska ha en tillräcklig intern kontroll som säkerställer att planering och uppföljning av insatser för barn och unga på HVB följer lagstiftning och gällande föreskrifter behöver de identifierade bristerna åtgärdas.

Rekommendationer lämnas till samtliga granskade stadsdelsnämnder.

Hänvisning till

Revisionsredogörelser för granskade nämnder 2019

Otillåten påverkan

Med otillåten påverkan avses ett agerande som syftar till att påverka någons tjänsteutövning på ett otillbörligt sätt. Påverkansförsöken delas vanligen upp i trakasserier, hot, våld, skadegörelse och korruption i form av exempelvis mutor och otillbörliga erbjudanden. Otillåten påverkan behöver inte alltid utgöra ett brott i lagens mening.

Om medborgarna får uppfattningen att verksamheter i Göteborgs Stad kan påverkas genom hot, våld eller mutor, riskerar tilliten till det demokratiska systemet att minska. Påverkansförsök kan också utgöra ett arbetsmiljöproblem.

Nämnderna har ett ansvar för att se till att den interna kontrollen är tillräcklig i verksamheten. Risken för oegentligheter ska alltid vara en del av nämndernas riskhantering.

Stadsrevisionen har granskat arbetet mot otillåten påverkan i byggnadsnämnden, grundskolenämnden, social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Askim-Frölunda-Högsbo och Östra Göteborg. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna har ett tillräckligt förebyggande arbete och tillräckliga rutiner för att hantera incidenter.

Det förekommer försök till otillåten påverkan

I granskningen framkom det att det förekommer försök till otillåten påverkan riktade mot medarbetarna i nämnderna. Försöken kan förekomma olika ofta och se olika ut beroende på verksamhet. Exempelvis kan det handla om direkta eller subtila hot eller försök till muta eller andra otillbörliga erbjudanden. I granskningen såg vi att nämnderna identifierat arbetsmiljörisker i form av hot och våld, men att man inte alltid analyserat om det fanns en risk för att myndighetsutövningen kunde påverkas av oegentligheter i form av olika slags otillåten påverkan.

Det förebyggande arbetet varierade

Nämnderna hade i olika stor utsträckning åtgärder för att förebygga otillåten påverkan. Det kunde till exempel handla om att de hade arbetssätt för att

säkerställa en rättssäker och likvärdig handläggning i myndighetsutövningen eller att de förebyggde hot och våldssituationer.

Det framkom i granskningen att kunskapen hos medarbetarna om otillåten påverkan varierade. Det handlade till exempel om att medarbetarna hade olika stor kunskap om hur man kan förebygga hot och våld beroende på inom vilken nämnds verksamhet de arbetade. Det handlade också om att medarbetarna inom några av nämnderna uppfattade att arbetsgivaren var otydlig med vilka gåvor och förmåner man får ta emot i tjänsten.

I granskningen framkom att nämnderna hade rutiner för att hantera incidenter kring otillåten påverkan, samt rutiner för incidentrapportering. Framför allt omfattade rutinerna hot- och våldssituationer. I några av nämnderna såg vi att det fanns en risk för underrapportering av tillbud kopplat till otillåten påverkan.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömer att byggnadsnämnden, social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Askim-Frölunda-Högsbo och Östra Göteborg har ett ändamålsenligt arbete mot otillåten påverkan, men att det också finns utvecklings- och förbättringsområden. Utifrån att det förekommer otillåten påverkan riktad mot nämnderna menar vi att det är viktigt att nämnderna fortsätter att arbeta med att skapa medvetenhet och kunskap kring problematiken.

Vi bedömer att grundskolenämnden inte har ett fullt ut ändamålsenligt arbete, vilket gäller framför allt det förebyggande arbetet. Nämnden behöver bland annat se till att verksamhetens rutiner för att bedöma risken för hot och våld implementeras i verksamheten, och att medarbetarna känner till stadens riktlinje mot muta. En rekommendation lämnas till grundskolenämnden.

Hänvisning till

Revisionsredogörelser för granskade nämnder 2019

Revisionens uppdrag

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Uppdraget som förtroendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är självständiga i förhållande till varandra. De strävar dock efter enighet i fråga om revisionsarbetet och arbetar gemensamt och samordnat i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisorernas arbete med att granska nämnder och bolag ska präglas av oberoende, objektivitet och integritet.

Foto: Lo Birgersson

Ärendeberedning

Lekmannarevisorerna och stadsrevisionen har granskat ärendeberedningsprocessen inom Förvaltnings AB Framtiden, Göteborgs Stadshus AB, kommunstyrelsen, Liseberg AB och Renova AB.

Ärendeberedning har en central roll i kommunal förvaltning och i den politiska processen. Syftet med ärendeberedning är att säkerställa tillförlitliga och allsidigt belysta beslutsunderlag. Bristfällig beredning kan medföra risk för beslut med oönskade ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser, förtroendeskador men också att beslut upphävs om de inte är juridiskt korrekta. Andra risker är minskade förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i den offentliga verksamheten.

Granskningens syfte var att bedöma om det fanns en ändamålsenlig beredningsprocess i meningen att den ger goda förutsättningar att fatta väl avvägda och kvalitativt underbyggda beslut. Stickprov har tagits på ärenden av olika karaktär, såsom uppdrag från fullmäktige, investeringsbeslut och remisser.

Inom såväl stadsledningskontoret som Stads-
huskoncernen har ärendeberedningsprocessen utvecklats på ett positivt sätt under 2019. Det gäller både arbetssätt, mallar och styrdokument. Granskningen visar dock på ytterligare möjligheter till förbättring.

Ärenden kunde inte läsas självständigt och var svåra att spåra

Granskningen visade exempel på ärenden som är svåra att läsa och förstå självständigt. Det rörde sig framför allt om ärenden som var komplexa, löpte över långa tidsperioder och berörde flera parter. Vi noterade att det saknades systematik för att i protokoll nedteckna historiken över ärendenas tidigare hantering vilket försvårar möjligheten att spåra ärendena bakåt i tiden.

Gällande anvisning följdes inte

Inget av bolagen, förutom Göteborgs Stadshus, följde den anvisade strukturen för tjänsteutlåtanden fullt ut och avvek därmed från kravet att i besluts-

underlagen bedöma ärendenas principiella beskaffenhet. Granskningen visade exempel på ärenden med svårtydda bedömningar och beräkningar, bristande underlag såsom avsaknad av dokument, oklara riskbedömningar och otydliga förklaringar av hur analyser och bedömningar gjorts. Detta gällde för samtliga bolag och kommunstyrelsen. Därtill har vi, för kommunstyrelsen och Göteborgs Stadshus, noterat uppdragsärenden som delats upp, övergått i nya uppdrag eller bordlagts i delar, och samtidigt förklarats fullgjorda.

Bedömning

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna bedömer att ärendeberedningsprocesserna hos bolagen och kommunstyrelsen i huvudsak är ändamålsenliga och ger goda förutsättningar för att fatta väl avvägda och kvalitativt underbyggda beslut. Samtidigt ser vi förbättringsmöjligheter hos samtliga. Vår bedömning är att följsamheten gentemot den gällande anvisningen bör öka. Vidare anser vi att beslutsunderlagen tydligare bör redogöra för riskanalyser, beräkningar och bedömningar.

För att kunna fatta väl avvägda beslut är det viktigt att som beslutsfattare känna till ärendena i sin helhet. Varje ärende bör därför vara komplett i bemärkelsen att dess historik, sammanhang och bakgrund framkommer tydligt. Det betyder att respektive ärende ska kunna läsas och förstås självständigt. Vi menar att detta är särskilt viktigt i ärenden som löper över fler år, berör flera parter och är av komplex karaktär. Det är också viktigt med hänvisning till offentlighetsprincipen och kravet på demokratisk delaktighet och inflytande.

Rekommendationer lämnas till samtliga förutom Förvaltnings AB Framtiden.

Hänvisning till

Gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och kommunstyrelsen 2019

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna har granskat arbetsmiljöarbetet på Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, Göteborg & Co AB, Higab AB samt nämnden för konsument och medborgarservice.

Granskningen syftade till att bedöma om arbetsmiljöarbetet bedrevs i enlighet med gällande lagstiftning och regelverk. I granskningen har en särskilt viktig utgångspunkt varit Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Arbetsmiljömålen kunde tydliggöras

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift ska arbetsgivaren sätta mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Arbetsgivaren ska ge arbetstagarna möjlighet att medverka när målen tas fram och se till att arbetstagarna känner till dem. Revisorerna noterade att Göteborg & Co samt nämnden för konsument och medborgarservice hade fastställt och kända mål för organisatorisk och social arbetsmiljö. GöteborgsLokaler kunde förtydliga styrningen mot målen för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Hos Higab fanns mål, men målen borde kommunicerats och gjorts mer kända hos såväl chefer som arbetstagare.

Förutsättningar för förebyggande psykosocialt arbete var på plats

Av Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö framgår att arbetsgivaren ska tillse att chefer och arbetsledare har tillräckliga kunskaper om hur ohälsosam arbetsbelastning och kränkande särbehandling förebyggs och hanteras. Förutsättningar ska också ges för att omsätta dessa kunskaper i praktiken. Revisorerna konstaterade att de granskade bolagen och nämnden uppvisade en godtagbar följsamhet gentemot kraven i föreskriften.

Rutinerna för arbetsbelastning kunde förbättras

Föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö anger att arbetsgivaren ska se till att de arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna inte ger upphov till en ohälsosam arbetsbelastning. I granskningen av nämnden för konsument och medborgarservice framkom inga avvikelser. Däremot noterade lekmannarevisorerna för Göteborg & Co att bolaget inte följde det egna regelverket för att övervaka att medarbetarna får den dygns- och veckovila som de har rätt till. Vidare menade lekmannarevisorerna att GöteborgsLokaler och Higab kunde vidareutveckla sina rutiner för att förebygga ohälsosam arbetsbelastning.

Tydliga rutiner mot kränkande särbehandling fanns överlag

När det avser kränkande särbehandling ska arbetsgivaren klargöra att detta inte accepteras i verksamheten. För samtliga enheter utom GöteborgsLokaler fann revisorerna klargöranden i lokala anvisningar om att kränkande särbehandling inte accepteras i verksamheten.

Bedömning

Stadsrevisionen bedömer att nämnden för konsument och medborgarservice i allt väsentligt följer Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö. Däremot lämnade lekmannarevisorerna en rekommendation till Göteborg & Co om att följa upp medarbetarnas arbetsbelastning enligt den egna anvisningen. De verkställande direktörerna för GöteborgsLokaler och Higab erhöll en rekommendation vardera om att vidareutveckla styrningen och uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Hänvisning till

Gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnd 2019

Resor i tjänsten

I Göteborgs Stad genomförs årligen en mängd resor i tjänsten. En tjänsteresa ska vara till nytta för verksamheten och i förlängningen för staden. Felaktigheter eller oklara syften i samband med resor kan orsaka förtroendesador för Göteborgs Stad och innebära att Skatteverkets rättsliga vägledning för studie- och konferensresor inte följs.

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna har granskat resor i tjänsten på kulturnämnden, Göteborgs Stads Parkerings AB och Älvstranden Utveckling AB. Granskningen syftade till att bedöma om nämnden och bolagen hade ändamålsenliga rutiner för resor i tjänsten och om nämnden och styrelserna hade säkerställt tillräcklig intern kontroll. De resor vi granskade var kortare resor, exempelvis med egen bil, längre resor inom Sverige och resor utomlands.

Lokala anvisningar och riktlinjer behövde förtydligas

Enligt Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten ska stadens förvaltningar och bolag anta lokala anvisningar för området. Anvisningen ska precisera befogenhetsfördelningar för resa, konferens och logi.

I granskningen av de två bolagen fann lekmannarevisorerna att det var otydligt vem som hade rätt att godkänna vissa typer av resor och i vilken omfattning regelverket för resor i tjänsten även gällde för förtroendevalda.

Värderingen av färdssätt kunde dokumenteras bättre

Innan ett beslut om en resa i tjänsten fattas ska en värdering göras av på vilket sätt resan ska ske för att på bästa sätt uppfylla ett antal kriterier i stadens riktlinje för resor i tjänsten. Exempelvis ska den som reser i första hand välja kollektiva färdmedel. Om det inte är möjligt att resa kollektivt får bil användas. Resa med privat bil ska godkännas i förväg av chef. Flygresor kortare än 50 mil ska ha en särskild hanteringsordning.

I granskningen fann vi brister i hur resor hade dokumenterats. Dessa brister gällde dels hur olika färdssätt hade värderats, dels hur resor hade godkänts. För kulturnämnden gällde det resor med privat bil och för de båda bolagen gällde det flygresor.

Chefer hade attesterat sina egna resekostnader

Den som själv reser eller deltar på exempelvis en kurs eller konferens får inte attesterat sina egna kostnader. I ett stickprov, där flera chefer från Göteborgs Stads Parkering reste, attesterade tre av fyra chefer sina egna kostnader.

Brister i upprättandet av reseräkningar

Utgångspunkten är att de som reser i tjänsten eller deltar på en studieresa eller konferens inte ska beskattas för resan. Villkoret är att det är en renodlad tjänsteresa och att inslagen av nöje och rekreation är obetydliga. För att kunna göra en sådan värdering krävs ett tydligt syfte och ett program för resan. Av programmet måste det framgå hur stor del av restiden som kan betraktas som effektivt arbete.

Vi såg också att det fanns brister både i beskrivningarna av syftena med resorna, och i värderingarna av vilken nytta resorna hade. Vi noterade också att det inte alltid fanns program bifogade reseräkningarna.

Bedömning

Stadsrevisionens och lekmannarevisorernas bedömning är att följsamheten gentemot stadens policy och riktlinjer för resor i tjänsten, samt Skatteverkets rättsliga vägledning, kan stärkas i den granskade nämnden och i bolagen. Bedömningen är också att den interna kontrollen för resor i tjänsten kan förbättras. Rekommendationer lämnades till kulturnämnden och till de båda bolagen.

Hänvisning till

Gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnd 2019

Systemet för intern styrning, uppföljning och kontroll

Lekmannarevisorerna och stadsrevisionen har granskat systemet för intern styrning, uppföljning och kontroll på Göteborgs Egnahems AB, Gryaab AB, Gårdstensbostäder AB och kommunstyrelsen. Motsvarande granskning gjordes 2018 på överförmyndarnämnden, Grefab, nämnden för intraservice, nämnden för konsument och medborgarservice, trafiknämnden samt Renova AB. Vi har i år följt upp dessa granskningar.

Risker och övervakande kontroller var oklara

Fullmäktige har beslutat att styrelser och nämnder ska ha ett effektivt system för styrning, uppföljning och kontroll. Det innebär bland annat att årligen besluta om en samlad riskbild och en internkontrollplan. I riskbilden ska väsentliga risker finnas. Därutöver ska riskbilden beskriva införda riskreducerande åtgärder och eventuella nya åtgärder. Utifrån riskbilden ska en internkontrollplan fastställas. Internkontrollplanen ska verifiera om de riskreducerande åtgärderna har haft avsedd effekt eller om ytterligare åtgärder behövs.

Nämnder och styrelser är skyldiga att följa upp om vidtagna åtgärder haft avsedd effekt samt årligen utvärdera och förbättra effektiviteten i det egna systemet. För att möjliggöra kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska resultatet från utvärderingen, samt en bedömning om systemet fungerar på ett betryggande sätt, rapporteras i nämndens eller bolagets årsrapport.

Flera av granskningarna visade att identifierade risker snarare var redan inträffade händelser, det vill säga brister. Det saknades även tydliga kopplingar mellan riskbilder och internkontrollplaner. Som exempel fann vi internkontrollplaner innehållandes risker som lagts till efter att riskbilder beslutats, oklara samband mellan riskreducerande åtgärder och risker samt otydligheter kring hur övervakande kontroller hade genomförts. Av uppföljningarna var det svårt att utläsa om de riskreducerande åtgärderna varit ändamålsenliga och om riskvärdena minskat. I flera fall var det otydligt vilka risker, åtgärder och övervakande kontroller som hade

följts upp. I ett fall noterade vi att utvärderingen av systemet inte hade rapporterats i årsrapporten och i två fall att beslutet om internkontrollplan inte fattats i tid.

Bedömning

Stadsrevisionen och lekmannarevisorerna bedömer att mognadsnivån avseende systemet för styrning, uppföljning och kontroll varierar när det gäller arbetet med riskbild, internkontrollplan och uppföljning. För att säkerställa en effektiv riskhantering och rättvisande bedömningar av det egna systemet, bedömer vi att begreppet risk bör utredas av samtliga nämnder och bolag. Vidare bör de förtydliga hur beslutade åtgärder förväntas bidra till riskreducering, vilka de övervakande kontrollerna är samt vad resultatet av övervakningen blev.

Uppföljning är en förutsättning för årliga utvärderingar och bedömningar av effektiviteten i det egna systemet för styrning, uppföljning och kontroll. I syfte att kunna göra väl avvägda och kvalitativt underbyggda bedömningar menar vi att alla nämnder och styrelser bör uttröna om vidtagna åtgärder bidrar till riskreducering eller om ytterligare åtgärder krävs. Vi menar att det är särskilt viktigt då bedömningarna ligger till grund för kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

I årets granskning fick Göteborgs Egnahem, Gryaab, Gårdstensbostäder och nämnden för konsument och medborgarservice rekommendationer. I uppföljningen kvarstod rekommendationerna riktade till trafiknämnden, Grefab och Renova. Nämnden för intraservice gavs två nya rekommendationer.

Hänvisning till

Gransknings- och revisionsredogörelser för granskade bolag och nämnder 2019

Stadsrevisionen har även granskat

Stadsrevisionens granskning av verksamheterna i Göteborgs Stads nämnder och bolag har omfattat många olika granskningsområden. Förutom de granskningar som vi skriver om i årsredogörelsen, har revisorerna även granskat det som framgår av punktlistan nedan. Dessutom har revisorerna genomfört en grundläggande granskning och uppföljning av tidigare års rekommendationer i varje nämnd och bolag. Resultaten från dessa granskningar finns beskrivna i respektive revisionsredogörelse (nämnderna) eller granskningsredogörelse (bolagen).

- Användning av lägenheter – Göteborgs Stadsteater AB
- Arkivbeståndets sökbarhet – arkivnämnden
- Avgiftsrutiner – Grefab
- Fördelning av tider i idrottshallar och planer – idrotts- och föreningsnämnden
- Förebyggande arbete mot oegentligheter – trafiknämnden, Göteborg Energi AB, Renova AB, Göteborgs Stads Leasing AB
- Förrådshantering – kretslopp och vattennämnden, Gryaab AB
- Informationssäkerhet – miljö- och klimatnämnden, Liseberg AB, Göteborg Energi AB
- Kryssningsverksamheten – Göteborg & Co AB, Göteborgs Hamn AB
- Långsiktig ekonomisk planering – kretslopp och vattennämnden, park- och naturnämnden
- Läkemedelshantering – social resursnämnd
- Löneprocessen – Got Event AB
- Markanvisning – fastighetsnämnden
- Momshantering – nämnden för intraservice
- Mottagande i grundsärskolan – grundskolenämnden
- Personsäkerhet – utbildningsnämnden, kulturnämnden, Göteborg Energi AB
- Prognos- och uppföljningsarbetet inom individ- och familjeomsorgen – stadsdelsnämnderna Angered, Askim-Frölunda-Högsbo, Centrum, Lundby, Majorna-Linné, Norra Hisingen, Västra Göteborg, Västra Hisingen, Östra Göteborg.
- Projektstyrning – lokalnämnden
- Reglemente och inköpsriktlinjer – inköp- och upphandlingsnämnden
- Rekryteringsprocessen – trafiknämnden, Störningsjouren i Göteborg AB och Business Region Göteborg AB
- Representation – park- och naturnämnden, Göteborgs Stadsteater AB
- Rutiner för att registrera och anmäla delegationsbeslut – nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
- Rutiner för utdrag ur belastningsregistret – social resursnämnd
- Samordning av stadens miljö och klimatarbete – miljö- och klimatnämnden
- Stärkt skydd för valhemligheten – valnämnden
- Synpunktshantering – Grefab
- Systematiskt brandskyddsarbete – förskolenämnden
- Livräddningsutrustning vid kajer – Göteborgs Hamn AB
- Tillgänglighet till arenor – Got Event AB, Göteborg & Co AB
- Tillsynsuppdraget – byggnadsnämnden
- Trafiksäkerhet – trafiknämnden

Foto: Frida Winter

Granskning av räkenskaper och bokslut

Stadsrevisionen prövar årligen om Göteborgs Stads räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. En bedömning sker även av om resultatet i årsrapporten och årsbokslutet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige har beslutat.

Intern kontroll i redovisningsrutiner

Stadsrevisionen granskar årligen den interna kontrollen i kommunstyrelsens och nämndernas redovisningsrutiner.

De processer som har granskats 2019 är bland annat:

- bokslutsprocessen
- intäktsprocessen
- löneprocessen
- inköpsprocessen
- investeringsprocessen.

Förbättringsområden har noterats inom flera av de granskade processerna och dessa har rapporterats till respektive nämnd och kommunstyrelse.

Återkommande iakttagelser som är väsentliga för Göteborgs Stad som helhet lyfts nedan.

Brister i löneprocessen

Den interna kontrollen i löneprocessen bör stärkas. Det bör finnas dokumentation som säkerställer att kontroller har skett av att rätt lön har utbetalats och att förändringar i grunddata är korrekta. Bristerna har även påtalats tidigare år och ett samlat grepp bör tas för att säkerställa en god intern kontroll i Göteborgs Stads löneprocess.

Följsamheten mot regler för attest behöver öka

Nämnderna behöver öka följsamheten mot stadens regler för attest avseende begränsning av attest-rätten. De behöver se över beloppsgränser kopplat till attestbehörigheter så att beloppen anpassas till befattning och inköp hänförliga till befattningen.

Bedömning

Stadsrevisionens bedömning är att Göteborgs Stad i huvudsak har en ändamålsenlig intern kontroll i de delar som ingått i granskningen. Granskningen visar dock att det finns områden där den interna kontrollen behöver stärkas, bland annat inom löneprocessen och inköpsprocessen.

Göteborgs Stads årsredovisning 2019

Revisorernas granskning

Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta en årsredovisning för Göteborgs Stads nämnder och bolag vars syfte är att redogöra för verksamhetens utfall, finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut. Årsredovisningen ska godkännas av kommunfullmäktige.

Revisorernas uppgift är att bedöma om:

- resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat
- räkenskaperna är rättvisande
- den interna kontrollen är tillräcklig.

Stadsrevisionen beskriver i detta avsnitt de iakttagelser som ligger till grund för revisorernas bedömning av årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige ska i enlighet med kommunallagen, i sin budget, fastställa såväl *verksamhetsmål* som *finansiella* mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

I enlighet med Göteborgs Stads valda systematik för styrning ska styrsystemet gå att följa som en röd tråd mellan olika nivåer i staden. För att åstadkomma en ändamålsenlig styrning mot målen för god ekonomisk hushållning bör det finnas en överensstämmelse mellan mål på olika nivåer. Nämnder och styrelser måste därmed bryta ner och tillämpa målen på verksamhetsnivå.

Kommunstyrelsen ska, i årsredovisningen, göra en samlad utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning uppnåtts och följts. Därefter ska revisorerna utifrån kommunstyrelsens utvärdering och utifrån den granskning som genomförts bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Delvis svårbedömd utveckling för verksamhetsmålen

I Göteborgs Stads budget för 2019 finns 16 inriktningar som kommunstyrelsen använt som mål.

I budgeten finns även 80 uppdrag som nämnder och/eller styrelser har ansvar för att genomföra. Inriktningarna har klassificerats som övergripande mål, organisationsmål och verksamhetsnära mål.

Kommunstyrelsen har följt upp målen på en övergripande nivå genom indikatorer som till största delen har hämtats från officiell statistik. Indikatorernas värden utgörs av utfall och inte av mätbara målvärden. För många av indikatorerna blir värdena för 2019 tillgängliga först under 2020. Exempelvis är ett av de övergripande målen att *Göteborg är en trygg, säker och ren stad*. En indikator för att följa målet är antal anmälda våldsbrott per 100 000 invånare. Antalet anmälda våldsbrott kan påverkas av många faktorer, det föreligger inte ett tydligt orsakssamband mellan stadens verksamhet och den valda indikatorn.

Kommunstyrelsen har bedömt målpuppfyllelse baserat på indikatorernas utveckling. För de övergripande målen har kommunstyrelsen bedömt att utvecklingen är svårbedömd men för ett av målen, *Göteborgs livsmiljö är hållbar*, går det att utläsa en långsiktig positiv trend. För ungefär hälften av organisationsmålen och verksamhetsmålen har kommunstyrelsen bedömt att utvecklingen är positiv. För övriga mål är utvecklingen svårbedömd då indikatorerna för dessa inte visar på en entydig utveckling eller att förändringarna är marginella.

Finansiella mål saknas i budgeten

Kommunfullmäktige har beslutat om *riktlinjer för god ekonomisk hushållning*. I riktlinjerna finns sex finansiella inriktningar som ska ligga till grund för de avvägningar som görs när den ekonomiska strategin konkretiseras och formuleras för budgetperioden. I budgeten för 2019 finns inga uppföljningsbara finansiella mål formulerade.

Kommunstyrelsen har valt att följa upp om årets resultat är förenligt med god ekonomisk hushållning utifrån de sex finansiella inriktningarna.

För två av inriktningarna är det möjligt med en årlig uppföljning:

- Staden kan använda sig av resultatutjämningsreserven (RUR) för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar. En avsättning till resultatutjämningsreserven har gjorts i bokslutet med 394 miljoner kronor.
- Staden ska över tid eftersträva ett resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Årets resultatöverskott är 4,6 procent.

De övriga fyra inriktningarna tar sin utgångspunkt i ett längre tidsperspektiv. För två av dem framgår i vilken riktning utvecklingen går, vilket vi redogör för nedan. För de övriga två saknas referenser till den faktiska utvecklingen.

- Staden ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Skattefinansieringsgraden av årets investeringar är 77 procent. Skattefinansieringsgraden var föregående år 83 procent.
- Staden ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning. I årets bokslut visar exploateringsverksamheten på ett underskott om 93 miljoner kronor. Föregående år uppgick underskottet till 128 miljoner kronor.

Vi kan konstatera att de finansiella inriktningarna inte är utformade på ett sådant sätt att de utgör mål som är möjliga att utvärdera för ett enskilt år.

Balanskravet

I kommunallagen anges att kommuner ska upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Reserven kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt.

Göteborgs Stad uppfyller 2019 balanskravet och redovisar ett resultat exklusive realisationsvinster på 719 miljoner kronor. En avsättning till resultatutjämningsreserv har gjorts med 384 miljoner kronor.

Rättvisande räkenskaper

Den kommunala redovisningen styrs av lagen om kommunal bokföring och redovisning och av god redovisningssed. Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta Göteborgs Stads årsredovisning som omfattar kommunens och de kommunala bolagens räkenskaper. Ett syfte med att upprätta sammanställda räkenskaper är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning oberoende av i vilken form verksamheten bedrivs.

Nedan redovisar vi några av de iakttagelser vi har gjort i granskningen av årsredovisningen. För mer information om övriga iakttagelser och bedömningar avseende räkenskaperna hänvisas till vår revisionsredogörelse för Göteborgs Stad – Granskning av räkenskaper och bokslut 2019.

Kassaflödesanalys

Kommunen ska upprätta en kassaflödesanalys som redovisar kommunens in- och utbetalningar under räkenskapsåret.

För att tydliggöra kassaflödets uppbyggnad och kopplingar till kommunens resultat- och balansräkning har nothänvisningar gjorts för 2019. Däremot saknas nothänvisning för jämförelseåret (2018) samt för den kommunala koncernen. De nothänvisningar som har gjorts förklarar dock inte alla förändringar i kassaflödesanalysen.

Vid inköp av en materiell anläggningstillgång är det tidpunkten för utbetalning som avgör vilket år inköpet ska redovisas i kassaflödesanalysen, inte tidpunkten för leverans. I Göteborgs Stads kassaflödesanalys redovisas inköp i den period som leveransen sker.

Kommunala koncernföretag

Årsredovisningen ska ge upplysning om de koncernföretag som ingår i den kommunala koncernen och på vilken grund de ingår. Upplysning ska även ske om det finns koncernföretag som inte ingår på grund av att de inte är av väsentlig betydelse för kommunen. Det ska även framgå varför de inte anses vara av väsentlig betydelse.

Av Göteborgs Stads årsredovisning framgår inte vilka av stadens stiftelser som anses vara kommunala koncernföretag. Det saknas även upplysningar om vilka av de kommunala koncernföretagen, inklusive stiftelser, som anses vara utan väsentlig betydelse för den kommunala koncernen.

Särredovisning av stadens va-anläggningar

I enlighet med lagen om allmänna vattentjänster, 50 § ska huvudmannen för den allmänna va-anläggningen se till att verksamheten särredovisas med en separat resultat- och balansräkning.

Redovisningen ska fastställas årligen och tillgängliggöras för fastighetsägarna. Va-anläggningen i Göteborgs Stad är fördelad på kretslopp och vattennämnden och Gryaab AB. Kretslopp och vattennämnden är huvudman för va-verksamheten. Ingen särredovisning har fastställts för stadens totala va-anläggning.

Bedömning

Stadsrevisionen ska årligen i en revisionsberättelse uttala sig om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat och om räkenskaperna är rättvisande. Nedan redogör vi för vår bedömning.

Balanskrav

En balanskravsutredning har upprättats i årsredovisningen i enlighet med de krav som ställs i lagen om kommunal bokföring och redovisning. Balanskravsutredningen visar att Göteborgs Stad når upp till balanskravet år 2019 och att en avsättning till resultatutjämningsreserven har varit möjlig att göra.

Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Stadsrevisionen kan konstatera att tydliga och mätbara verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning inte har formulerats. Utgångspunkten för styrningen har varit fullmäktiges inriktningar som formulerats på en mycket övergripande nivå. Ett tydligt samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter är därför svårt att uppnå.

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelse har baserats på utvecklingen av indikatorernas utfall vilka till stor del har hämtats från officiell statistik. Mål och indikatorer har inte brutits ner och tillämpats i verksamheterna. Stadsrevisionen anser att orsakssambandet mellan stadens genomförda verksamhet och utfallet på indikatorerna framstår som svagt eller svårt att belägga. Mer djupgående analyser och resonemang som eventuellt skulle kunna visa på samband saknas.

Stadsrevisionen menar att det inte är möjligt att bedöma måluppfyllelsen då uppföljningsbara mål inte har formulerats. Stadsrevisionen bedömer därför att kommunstyrelsens system för styrning och uppföljning mot god ekonomisk hushållning bör utvecklas och konkretiseras.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Vi konstaterar att det i kommunfullmäktiges budget för 2019 i likhet med tidigare år, saknas uttalade finansiella mål. Därav följer att en bedömning av resultatet mot uppställda finansiella mål inte låter sig göras.

Rättvisande räkenskaper

Stadsrevisionen bedömer att Göteborgs Stads årsredovisning inklusive de sammanställda räkenskaperna, i allt väsentligt, har upprättats i enlighet med god redovisningssed och att den ger en rättvisande bild av kommunens och den kommunala koncernens resultat och ställning.

Samtidigt är det vår bedömning att Göteborgs Stads årsredovisning, i delar, bör utvecklas avseende struktur och överskådlighet.

Stadsrevisionen bedömer även att särredovisningen för stadens totala va-anläggning inte har fastställts så som lagen om allmänna vattentjänster föreskriver.

Fyra rekommendationer har lämnats till kommunstyrelsen.

Hänvisning till

Revisionsredogörelse för Göteborgs Stad –
Granskning av räkenskaper och bokslut 2019

Foto: Frida Winter

Stadsrevisionen i Göteborgs Stad

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och styrelser.

Stadsrevisionen har kommunfullmäktiges uppdrag att granska och främja verksamheten i Göteborgs Stads kommunstyrelse, nämnder och bolag. Enligt Göteborgs Stads revisionsreglemente väljer kommunfullmäktige 22 förtroendevalda revisorer. Bland de förtroendevalda revisorerna utser kommunfullmäktige även lekmannarevisorer, vilka har ett självständigt uppdrag att granska de kommunala bolag som helt eller till viss del ägs av Göteborgs Stad.

Revisorerna ska med oberoende, objektivitet och integritet granska och främja verksamheten i styrelser och nämnder. Revisorernas uppdrag regleras genom kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente.

Uppdraget som förtroendevald revisor skiljer sig på flera sätt från andra politiska uppdrag. Revisorerna är självständiga i förhållande till varandra. De strävar samtidigt efter ett enigt ställningstagande i revisionsarbetet och arbetar gemensamt och samordnat utifrån god revisions-sed i kommunal verksamhet.

Förtroendevalda revisorer

Bengt Bivall, ordförande (V)
Sven R. Andersson, vice ordförande (M)
Vivi-Ann Nilsson (S)
Monika Bandi (D)
Sven Jellbo (L)
Lars-Gunnar Landin (MP)
Lars-Ola Dahlgvist (S)
Susanne Zetterberg Jensen (M)
Berndt Karlsson (D)
Gun Cederborg (V)
Stefan Dahlén (SD)
Birgitta Adler (S)
Lars Lorentzon (M)
Christina Rogestam (C)
Tom Heyman (D)
Johan Abrahamsson (Fi)
Torbjörn Rigemar (S)
Alf Landervik (L)
Maria Wannerskog (MP)
Tore Svensson (D)
Bengt-Åke Gellerstedt (KD)
Hans-Göran Gustafsson (SD)

Revisorernas granskning

Granskningen av nämnder och styrelser ska göras med sådan omfattning att revisorerna årligen kan bedöma om:

- verksamheten har skötts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt
- kommunstyrelsens och de enskilda nämndernas räkenskaper är rättvisande, samt om Göteborgs Stads årsredovisning, som omfattar kommunens (kommunstyrelsen och nämnderna) och koncernens (kommunen och bolagen) sammanställda redovisning, är rättvisande
- den interna kontrollen i kommunstyrelse, nämnder och bolag är tillräcklig
- resultaten i delårsrapporten och årsbokslutet är förenligt med de mål kommunfullmäktige har beslutat om i budgeten för perioden.

Revisionens uppdrag och arbetsformer regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Delar av revisorernas uppdrag regleras dessutom i, och påverkas av, annan lagstiftning, som till exempel den kommunala redovisningslagen och lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser.

Rapportering och kommunikation

Kommunfullmäktige ska besluta om årsredovisningen för Göteborgs Stad och ansvarspröva kommunstyrelsen och nämnderna. Som underlag för kommunfullmäktiges prövning lämnar stadsrevisionen en revisionsberättelse och en årsredogörelse. Den senare sammanfattar all den granskning som genomförts under året. Stadsrevisionen redovisar också sina iakttagelser avseende verksamhet, räkenskaper och intern kontroll i en revisionsredogörelse för kommunstyrelsen samt en revisionsberättelse och en revisionsredogörelse för respektive nämnd. För varje bolag upprättas en granskningsrapport och en granskningsredogörelse som behandlar bolagets verksamhet och interna kontroll. Stadsrevisionen genomför också fördjupade granskningar som redovisas i revisionsrapporter.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har granskat lämnar vi ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar vi även revisionskritik. Rekommendationer lämnas i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Rekommendationen riktas inte alltid till nämnden eller styrelsen utan kan även framföras på förvaltnings- och bolagsnivå. Revisionskritik graderas genom begreppen *erinran* och *anmärkning*. Anmärkning är allvarligast. För nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet. Graden av kritik beror på frågans betydelse med avseende på mål (verksamhet), medel (ekonomi) och sammanhang (bland annat förtroende). Graden av kritik har också en tidsdimension: kritiken skärps om den inte i tillräcklig tid eller omfattning har hanterats av styrelser och nämnder. Om revisorerna riktar anmärkning mot en styrelse, nämnd eller enskilda ledamöter ges denna/dessa alltid en möjlighet att yttra sig till kommunfullmäktige. Revisionskritik mot styrelse eller nämnd framgår av granskningsrapporten (för bolag) och revisionsberättelsen (för nämnder). Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder nämnden/förvaltningen eller styrelsen/bolaget har genomfört för att följa revisorernas rekommendationer och kritik.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se